

30 september 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats], [land],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.M.I. Bastiaans, advocaat te Amersfoort,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Broeders van Huijbergen te Huijbergen,

en

wijlen **[naam]**,
geboren op (onbekend), overleden op (onbekend),
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Broeders van Huijbergen te Huijbergen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 juli 2012. Op 21 november 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van Broeder [naam], Algemene Overste van voormelde congregatie. Op 28 augustus 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Bastiaans voornoemd. Namens de Congregatie is verschenen Overste Broeder [naam] voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is als 5-jarig kind door de politie samen met zijn broers en zussen uit huis geplaatst omdat zijn ouders niet voor hen konden zorgen. Klager is toen in het [instelling] in [plaats] ondergebracht. Beide broeders waren groepsleiders in dit huis.

Toen klager 8 jaar oud was, zat hij met Pasen in de kerk prentjes te ruilen. Broeder [naam], aangeklaagde 2, ontdekte dit en schreef een aantal namen op het bord, waarbij die van klager bovenaan stond. Het groepje werd door deze aangeklaagde gestraft, klager als eerste, waarbij klager zich van anderen moest uitkleden en bij aangeklaagde op schoot moest gaan liggen met zijn penis naar beneden. Aangeklaagde nam vervolgens de penis van klager in zijn hand en met een tennisplank sloeg hij tot bloedens toe op de billen van klager, terwijl vier andere jongens toekeken. Klager moest roepen “Zalig Pasen, Zalig Pasen.” Daarna ondergingen de anderen jongens dezelfde straf. Dit is eenmalig gebeurd.

Toen klager 13 jaar oud was zocht broeder [naam], aangeklaagde 1, momenten uit dat hij alleen met klager op de afdeling was. Deze aangeklaagde stoeide met klager en ging dan met zijn hand in de korte broek van klager, nam diens penis in zijn hand en probeerde klager te bevredigen terwijl hij tegen klager aanreed. Dit is vier à vijf keer voorgekomen.

Op een dag riep deze aangeklaagde klager achter een kast. Klager moest gehoorzamen. Aangeklaagde had zijn hand in zijn toog en duwde het hoofd van klager tussen zijn toog met de bedoeling zich door klager oraal te laten bevredigen. Klager heeft toen met een klap de deur van de kast tegen aangeklaagde aangeduwd waardoor verder misbruik werd verhinderd. Hierna werd klager ernstig mishandeld. Hij moest die dag een bord met peper eten waarvan hij doodziek is geworden. Omdat klager weigerde nog enig seksueel contact te hebben, is hij meer dan twee jaar lang op allerlei wijzen ernstig mishandeld, waarbij hij zo verwaarloosd is dat hij bijna aan een nierversgiftiging is overleden.

2.3. Als gevolg van het seksueel misbruik is de seksuele ontwikkeling van klager verstoord. Hij heeft jarenlang niet geweten wat hij met zijn seksualiteit aan moest. Wanneer een meisje zijn penis aanraakte, raakte klager in paniek. Zijn leven is getekend door het verblijf in het tehuis.

De ernstige verwaarlozing heeft ook geleid tot ondergewicht, waardoor klager al op 22-jarige leeftijd last kreeg van ernstige spataderen, hetgeen leidde tot een operatie en een andere beroepskeuze.

Klager is sinds 1982 arbeidsongeschikt (op grond van een ontwikkelingspsychopathie, waardoor verminderde emotionele spankracht en draagkracht).

2.4. Klager beoogt met zijn klacht erkenning te krijgen van hetgeen hem in de jonge jaren van zijn leven is aangedaan en een gegrondverklaring van de klacht, zodat hij daarmee een vergoeding van geleden schade kan krijgen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van beide aangeklaagden. Broeder [naam], aangeklaagde 1, was werkzaam in het [instelling] van [datum] tot [datum] en van [datum] tot [datum]. Er is weinig informatie over welke broeders de leiding hadden over welke kinderen. Wel is bekend dat deze aangeklaagde niet de zorg had voor de zieken, daarvoor was een speciale ziekenbroeder aangesteld. Als klager doodziek is geweest, had hij door deze ziekenbroeder verzorgd moeten worden. De congregatie kan het vermoeden van klager dat er een relatie bestaat tussen de weigering van klager van enig seksueel contact en de vermelde verwaarlozing, niet bevestigen. Wel heeft Broeder [naam], de huisoverste en directeur van het tehuis, in 1950 aan het algemeen bestuur geschreven over een opvallende vriendschap tussen aangeklaagde 1 en [naam] (de broer van klager), maar hij heeft daarbij vermeld dat er naar zijn vaste overtuiging “...nooit iets verkeerd (dwz zondigs) gebeurd is”, en noemt hem een goede surveillant.

Broeder [naam], aangeklaagde 2, was werkzaam in het [instelling] van [datum] tot [datum] en van [datum] tot [datum]. Het is niet duidelijk of hij als surveillant verantwoordelijkheid droeg voor klager. De Congregatie laat het aan het oordeel van de Klachtencommissie over in hoeverre de klacht tegen deze aangeklaagde aangemerkt kan worden als seksueel misbruik in de zin van de klachtenprocedure. Er zijn geen andere klachten van seksueel misbruik noch van enig ander wangedrag over aangeklaagde 2 bekend.

Uit schriftelijke en mondelinge informatie is gebleken dat het [instelling] zich naar beste vermogen inzette voor de jeugd. Er werd veel aandacht besteed aan hun ontspanning in de vorm van toneel, muziek, en het gratis bezoeken van kermis, bioscoop en sportwedstrijden. Er werden speciale cursussen gegeven in dansen, staatsleer en beleefdheid. Lijfstraffen werden nog gezien als een legitiem middel om de jongens tot een meer sociaal aangepast gedrag te brengen. Uit de vele blijken van steun en waardering van zowel stadsbestuur als burgerij, maakt de Congregatie op dat het [instelling] een goede naam had in [plaats] die de oud-leerlingen bij het zoeken naar werk ten goede kwam. Wel is gebleken dat er begin jaren vijftig moeilijkheden waren in het [instelling]. De toekomst was onzeker, de overste broeder [naam] raakte overspannen en er waren te weinig deskundige groepsleiders die bovendien overbelast waren met andere, waaronder huishoudelijke, taken.

Uit het onderzoek van de Commissie Deetman zijn geen andere meldingen tegen aangeklaagden bekend.

De Overste concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt. De door klager beschreven handelingen zijn zonder meer afkeurenswaardig en daarvoor biedt de Overste zijn oprechte verontschuldigen aan.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

Ten aanzien van aangeklaagde 1:

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten ten aanzien van deze aangeklaagde moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Aangeklaagde is met zijn hand in de korte broek van klager gegaan, heeft diens penis vastgepakt en probeerde klager te bevredigen terwijl hij tegen klager aanreed. Dit is vier à vijf keer voorgekomen. Ook heeft aangeklaagde eenmaal getracht zich door klager oraal te laten bevredigen, hetgeen door klager is verhinderd.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door een door de Congregatie overgelegde deel van een brief van de toenmalig Overste Broeder [naam] d.d. 22 maart 1950 waarin over een opvallende vriendschap tussen deze aangeklaagde en [naam] wordt geschreven en waarin is vermeld dat de Overste vanuit de groep grote jongens vernam dat Broeder [naam] “voortdurend flikflooit met [naam]”. Klager heeft ter zitting verklaard dat [naam] zijn broer is, die “het wel allemaal toeliet”. Klager verklaarde dat zijn broer zijn huis uit vluchtte toen klager hem vorig jaar ging bezoeken.

Voorts vindt de Klachtencommissie enig steunbewijs in de brief van de GGZ [plaats] d.d. 4 oktober 2002, waarin onder meer wordt vermeld dat klager reeds in 1980 contact had met de RIAGG [plaats] en waarin bij de voorgeschiedenis staat vermeld dat klager van zijn 5^e tot zijn 19^e jaar in een internaat in [plaats] heeft gewoond en aldaar is mishandeld en misbruikt.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 13 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging - die overigens al ter zitting is geuit - kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

Ten aanzien van aangeklaagde 2:

4.8. Het door klager gestelde feit ten aanzien van deze aangeklaagde is wellicht te kwalificeren als een vorm van seksueel misbruik in de zin van de Procedure. Gelet op het navolgende zal de Klachtencommissie een nadere bespreking daarvan achterwege laten.

4.9. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de thans voorliggende zaak zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen, zodat alleen al om deze reden niet geadviseerd kan worden de klacht gegrond te verklaren, waarmee overigens niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

Indien echter in de toekomst alsnog gegevens bekend worden die de klacht ten aanzien van deze aangeklaagde ondersteunen dan bestaat voor hem de mogelijkheid om ten aanzien van deze aangeklaagde herziening van de uitspraak te verzoeken.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Broeders van Huijbergen de klacht met betrekking tot **aangeklaagde 1** gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Broeders van Huijbergen de klacht met betrekking tot **aangeklaagde 2** niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 30 september 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, Mr. F.J.M. Walstock en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.